

ÕNNELIK LÕPP

*Lord I'm standin' at the crossroad, babe,
I believe I'm sinkin' down*

ROBERT JOHNSON, „CROSS ROAD BLUES”

1.

Jälle ilmus teeotsale koer. Täiesti võõras koer.

Tuisu algusest oli juba nädal aega. Lund lendles nii-
võrd tihedalt, et see tekitas optilisi illusioone. Ajuti tundus
Oliverile, et maja lendab läbikumavas olluses, aeg-ajalt
tekkis hoopis tunne, et lumi ei lange taevast, vaid purs-
kab maa seest, puutüvedest, majaseintest, mässides kõik
endasse.

Oliveril oli tunne, et tema kaks tuba on ainsad kohad
maailmas, kus tuulel pole õnnestunud veel värve laiali
puhuda. Seda imelikumalt mõjus asjaolu, et koer oli nõnda
hästi näha. Oliver ei teadnud koeratõugudest midagi, algu-
ses oli ta ehmatusega arvanud, et see on hunt. Aga hundi
karv peaks olema heledam, mõtles Oliver.

Koer ilmus tuisu seest ja tardus tänavanurgal. Ta vaatas
maja poole, Oliverile tundus, et otse akendest sisse. Kuigi
ta seisis toa sügavuses, aknast eemal, pooleldi kardinat
varjus, jäi mulje, et koera pilk oli suunatud otse tema sil-
madesse. Oliver oli kindel, et hoolimata õhku tihedalt täit-
vatest rahututest helvestest, suutis ta eraldada lihaseid

looma musta sileda karva all. Koer ei teinud häält. Oliver ei tihanud ennast liigutada.

Kui koer esimest korda tuisust ilmus, oli ta pidanud võitlema hirmuga, sest tema maja paistis olevat Nõuvere ainus ehitis, mille vastu koer huvi ilmutas. Pikkamisi hakkas talle näima, et koerast ei kiiranud mitte ähvardust, vaid ootust. Mis oleks, kui ma välja läheksin, mõtles Oliver, kas koer pistaks jooksu? Ja mis ma siis teen, kui ta minu poole jookseb?

Koera regulaarne ilmumine oli Oliveris midagi paigast nihutanud. See oli omamoodi kohatu elevus. Mitte et ta kurtnud oleks. Kui inimene langeb rutiini, võib see olla nõnda sügav, et hägustab võimet ennast kõrvalt vaadata. Siin Nõuvere külas polnud kedagi, kes oleks Oliverilt küsinud, kas ta on ka õnnelik. Kui oleks, ei mõistnuks Oliver ehk muud kui silmi pilgutada ja endalt küsida: „Mis mõttes?” Tellimusi tal jagus. Muusika tema sees voolas, raadiod armastasid tema lööklaule. Et töötamise tempot parajana hoida, pidi ta kaks pakkumist kolmest tagasi lükkama. Oliver võis vaid aimata, miks viisijupid temasse nii kergesti sisenesid, mõnikord keset und. Ta hoidis öökapi märkmikku, millesse ta pimeduses kobamisi noote sirgeldas, et meloodia hommikuks ei kaoks. Kingitustest ei tohi lahti lasta, arvas Oliver. Tühja kohta tuleb täita, isegi siis, kui kohal pole põhja all, kui kohas hõljub ja muusikas kõlab vaid üks nimi – Kaire.

Kaire oli Oliveri koolipõlve armastus. Ta oli saabunud nende klassi kuidagi poole pealt. Mitte ainult poole gümnaasiumi pealt, kümnenda klassi keskel. Vene keele klassi uks läks lahti umbes paarkümmend minutit pärast tunni algust ja Kaire seisis lävel ning kiirgas enesekindlust. Paar minutit hiljem hakkasid kutid tema tähelepanu pärast võitlema. Kuna Oliver pidas ennastki keskmisest tugevalt enesekindlamaks inimeseks, otsustas ta klassivendade

kukepoksis mitte kaasa lüüa. Ometi tundis ta ennast häiritult, kui Kaire hakkas väljas käima paralleelklassi priimuse Gustaviga.

Gustavi vanaisa oli olnud Eesti Vabariigi ohvitser, kelle jäljed kadusid kusagil Volga ääres, aga vanaisa kehahoiak tundus Gustavis edasi elavat. Kui Oliveri enesekindlus väljendus loivavas kõnnakus, otsekui ei tunneks ta oma jäsemete pärast mingit muret, kukkugu või otsast, siis Gustavi selgroogu pidi tundus liikuvat kõrgepinget. Kuigi Oliver oli Gustavist pikem, jäi talle sageli mulje, et Gustavi pilk asub temast kõrgemal, liikudes üle peade, olgu tegu siis õpilaste või vanemate inimestega.

Kui Kaire Gustaviga kampa löi ja Oliver nägi neid kõndimas pärast tunde kesklinna kohvikute poole, otsekui suunduksid nad oma valdusi üle vaatama, otsustas ta rakendada Kaire suhtes totaalset ükskõiksust. Kuid silmanurgast siiski piilus ta Kaire seljanõgu, mis kumas isegi läbi kõige jämedama riidega pluusist. See peaaegu täiuslik kaar ilmus lõpuks lausa Oliveri unenägudesse – ta nägi, kuidas ta mööda selgroonõgu alla liugleb, silme ees Kaire tagumiku kaks kättesaamatut küngast.

Mõni kuu hiljem pidi Oliver endale tunnistama, et oli Kairesse armunud. Nüüd, kolmkümmend aastat hiljem, sai ta aru, et sellist armumist nimetatakse lootusetuks. Ta püüdis püsida ükskõikse käitumise juures, tundes salaja rõõmu, et oli kunagi sattunud korvpalli mängima. Jooksnud toona koolikoondise algviisiku liikmena platsil ja visanud mõnes mängus koguni paarkümmend punkti, arvas Oliver tundvat endal Kaire pilku. Kui Kaire koos teistega juubeldas, tahtis Oliver mõelda, et osa sellest juubeldusest on määratud isiklikult temale. Ta mõistis, et see on soovmõtlemine ja Kaire istub spordisaali ääres pingil ainult nende mängujuhi Gustavi pärast.

Oliver püüdis mõnikord kibeduse kiiresti alla neelata, vaadata Kairet kaine pilguga. Talle meeldis mõelda, et tal õnnestus püüda tüdruku suunurgast kinni paar pilkavat muhet. Need õhkõrnad grimassialged ainult süvendasid tema silmis Kaire sünnipärasest enesekindlust, mis nägi higise rähklemise karikatuurset külge. Lauapall – kena küll, aga kas tasub selle pärast pingilt püsti karata? Mäletamata küll täpset hetke, tabas Oliveri äratundmine, et maailmas eksisteerib eri enesekindluse vorme. Mõni neist on loomulik, mõni mitte.

Kuna pilge Kaire suunurgas tegi talle selgeks – Oliver pidas ennast siiski üsna küpselt mõtlevaks selliks –, et tüdruku suunas pole mõtet liikuda, katsus ta veelgi enam kaugeneda. Ta mitte ainult ei teeselnud tüdruku ees ükskõiksust, vaid püüdis Kairest loobuda isegi oma mõtetes ja avastas ehmatusega, et kusagil aju sügavuses on juba rada sisse tallatud, juba on ta harjunud kõndima mööda surnud ringi, millest ei vii välja ühtegi teed. Ta pidi pingutama.

Gümnaasiumi lõpus, viimasel koolikevadel tundus eemaldumine lõppude lõpuks õnnestuvat. Oliver hakkas sammima ühe kaks aastat noorema kena plikaga ning uudis, et Kaire ja Gustav otsustasid teineteisest puhata, liikus tema mõtetes aegluubis ja jahtunult.

Aga siis toimus ühe klassivenna juures pidu. Kaire kandis liibuvat miniseelikut, jalas olid tal lillad sukkpüksid ja Oliver tundis, kuidas kustunud tuhk korraga kõrvetas, kuidas ilmaolemise kibedus muundus konkreetseks valuks. Oliver püüdis palju juua, et oma ükskõiksust turgutada, aga alkohol hakkas tema pingevaba poosi sulatama, ta liigutused muutusid nurgeliseks, nagu järgiksid käed nähtamatuid murdjooni, ta oleks ühel hetkel peaaegu Kaire ligi kummardunud ja talle midagi öelnud, kuigi tal polnud halli aimugi, mida täpselt, ta pilk siksakitas üha väiksemate intervallidega Kaire kehal ja kui Kaire selle

juba ei tea mitmendat korda kinni püüdis ning talle peaaegu nõudlikult silma vaatas, otsekui andes mõista, et Oliveri silmavaade on pealetükkivam kui tuhat kõige ebaasiiramat sõna, otsekui nõudes, et teda imetletaks peenelt ja oskuslikult, mitte sellise varjamatu käpardlikkusega, tõmbus Oliver klassivenna vanemate magamistuppa, et pisut toibuda. Ta seisis akna all, pilgutas silmi ja mõtles, et vist on aeg koju minna, vist on aeg oma kaotus lõplikult omaks võtta, kuigi pole kindel, kas lõplikkus on sellistes asjades ülepea võimalik. Vähemalt pidi ta tunnistama, et kogu senine strateegia pole olnud lihtsalt vale, vaid täiesti tarbetu. Midagi polnud teha, ta oli üks õnnetute armastajate lõputus reas.

Ja siis läks uks lahti ning Kaire astus tuppa. Kaire vaatas Oliveri ja Oliver ei uskunud oma silmi. Kui igatsused, lootusetud unistused ootamatult täide lähevad, ei pruugi kujutluse võlujõud tegelikkusele järele jõuda. Sellest hoolimata teadis Oliver, et kõik muutus, kui Kaire tema peal istus ja oma täiuslikku tagumikku peaaegu raevuka võidurõõmuga võngutas, otsekui olnuks Oliver üks peru, suisa loll hobune, keda on lõpuks õnnestunud taltsutada. Oliver oleks tahtnud jagada tüdruku võidurõõmu, aga enne kui ta suutis hakata mõtlema juubelduse täielikule puudumisele, oli Kaire surunud ta huulele kuumava, ent ometi ka pisut ametliku suudluse, korjanud maast oma aluspesu, selle selga tõmmanud, seelikut kohendanud ja uksest välja astunud. Oliver lamas paar tunnipikkust minutit ja kõndis seejärel värisevatel jalgadel läbi kõrvulukustava muusikaga täidetud elutoa, kus paar hilist külalist televiisorist mingit saadet vaatas. Ta heitis pilgu kööki, mille põrandal tukkus korteri noorperemees. Tema riist kipitas, Kaire oli temaga ühtides naha mitmest kohast marraskile tõmmanud. Kodu duši all pidi ta terava valu tõttu peaaegu karjatama. Nagu polnuks isegi Kaire sisemuses pehmust. Aja jooksul

süvenes Oliveris tunne, et mitte tema polnud läinud Kaire sisse, vaid vastupidi. Kaire oli tunginud temasse ja lasknud temas valla mingi terava valu. Oliver sai meelt heites aru, et nüüd läheb asi ainult hullemaks, tema igatsus Kaire järele oli määratud kasvama, Kaire puudutus tõi nähtavale puuduse mastaabid.

Nüüd, aastaid hiljem, ei pidurdanud igatsuse kasvu isegi igasuguse lootuse kadumine, vastupidi. Nagu oleks Kaire keha vajutanud tol kolmekümne aasta tagusel ööl temasse aeglaselt valu kasvatava aine, oma vere antimorfiini, mis vääramatu järjekindlusega tema sooni mürgitas. Temas voolas puhas, kustutamatu, saatuslik igatsus. Kui saaks Kairet kas või üks kord veel näha! Ta tahtnuks, et tal oleks midagi kombatavat, et Kaire oleks unustanud aluspüksid sinna klassivenna vanemate voodi kõrvale põrandale, et marrastused tema riistal poleks kunagi paranenud. Igatsus ajas teda öötundidel üles, see oli tulnud häälena, ta teadis, et see on Kaire hää, kuigi ta ei suutnud Kaire tonaalsusi endas kõlama panna ja ta oli olnud unes kindel, et tegelikult ei rääkinud Kaire üldse nii kõrge häälega. Ta ei armastanud laulda, aga nüüd, unedes, ta laulis, laulis kusagil nurga taga, vaikselt, omaette, võibolla ainult endale, siinsamas. Oliver teadis: Kaire on tulnud, et muuta tema igatsus lauluks ja ta mõistis, et iga laul võis jääda viimaseks ja et see oli üldse parim, mis juhtuda sai.

2.

Sel hommikul oli Oliver kuulanud üle pika aja muusikat. Ta polnud majja palju plaate kaasa viitsinud võtta. Vaid mõne absoluutse lemmiku. Vana hea Robert Johnson, bluusimuusika vaieldamatu klassik, noorelt surnud geenius, kes olevat müünud oma hinge kuradile. Olevat kohtunud kuradiga mingil ristteel ja palunud tollelt muusikalist

andekust, pakkudes vastutasuks oma hinge. Muidugi, mõtles Oliver, see on hea lugu – ja kogu lugu. Ei midagi rohkemat. Leping kuradiga lihtsalt kõlas liiga hästi, et seda jutustamata jätta. Iga nurgatagune vajab oma Fausti.

Kui hakkas kõlama Johnsoni „Cross Road Blues“, märkas ta jälle koera. Nii, mõtles Oliver, aitab nüüd küll. Ta pilk otsis mõnda eset, millega ennast julgustada. Lõpuks haaras ta köögikapi ja külmkapi vahelt pika varrega harja. Ta võttis nagist puhvaika. Saapapaelu sidudes heitis ta paar pilku aknast välja. Koer paistis teda kannatlikult ootavat. Oliver haaras harjavarrest ja läks välistrepile.

„Noh,“ hüüdis ta koerale. „Mis sa teed siin? Ah?“

Koer ei liigutanud. Ta seisis keset tuisku nagu miniatuurne mälestusmärk, nagu unustatud skulptuur. Oliver kõndis trepist alla. Imelik, mõtles ta harjavart pigistades, ma peaksin suuremat hirmu tundma. Ta avas värava ja astus tänavale. Koera keha läbis vaevumärgatav värin, valmisolek liikuma hakata. Oliver astus paar sammu edasi, koer liikus paar sammu eemale. Aga see ei mõjunud katsena põgeneda, loom otsekui soovis säilitada vahemaad. Korraga hakkas Oliverile tunduma, et koera liigutused tähendavad kutset. Koer tahtis teda kuhugi viia. Oliver ohkas ja hakkas otsustavalt kõndima, kasutades harjavart kepina. Koer püsis tema ees, täpselt õigel kaugusel, et mitte tuisu sisse kaduda. Oliver surus mütsi sügavamale pähe.

Nad liikusid mööda Nõuvere peatänavat. Noh, ma võin minna koera kannul küla piirini, mitte kaugemale, mõtles Oliver. Ta heitis majade poole hajameelseid pilke, teades niigi, et neid täidavad peamiselt vaid vaikus ja külm. Talviti elas Nõuveres paarkümmend inimest, enamasti vanemast põlvkonnast – sellised, keda rahuldas autolavka korra nädalas. Oliveri naabrusse jäävad majad olid talviti tühjad – nii seltsimaja kui ka kunagine majakavahi kodu.

Nad möödusid bussipeatusest, mille pooleldi avatud ooteruum oli paksult lund täis tuisanud. Talviti sõitis siit buss korra nädalas pisut suuremasse naaberkülla, kust sai juba linna edasi.

Nad jõudsid küla piirile ja Oliveri tabas kahtlus. Kuhu see loom mind nüüd viia tahab? Naaberkülla on kolm kilomeetrit, teeristini kilomeeter. Aga äkki on keegi hädas? Kui nii oleks, kui mõni vanainimene on tõesti kusagil tee ääres või metsa vahel kukkunud, libeda tõttu jalaluu murdnud või lihtsalt infarkti saanud, on ta juba ammu surnud, ära külmunud ja lumme mattunud. Aga sel juhul tuleb ikkagi temast teada anda. Oliver lõi mõttes käega ja noogutas koerale, kes paistis jälle tema järel ootavat. Loomi Oliver ei kartnud. Vaevalt see koer siin mõne kohaliku üksiku ilve-sega koostööd teeb. Karud magavad.

Nad sumasid läbi lumetormi, mis paistis aina tihenevat, kuigi Oliver oli juba nädala eest kindel, et sadu oli saavutanud maksimumi. Tuule põskedele ja otsmikule lükatud helbed sulasid vaevaliselt, Oliver kissitas silmi ja suunas pilgu jalge ette, püüdes järgneda koera jälgedele. Need tundusid kuuluvat sulgkergele olevusele ja Oliver mõtles: kui tema ja koera vahel oleks paar meetrit rohkem, jõuaks tuisk käpajäljed olematusse pühkida. Kui ta pilgu kergitas, oli koer kadunud.

Oliver seisatas ja sai samas aru, et just seda poleks maksnud teha. Tema keha läbis jõnksatus, kuid ta ei liikunud paigast.

„Mis nüüd siis,“ pomises ta tuisu sisse.

Ta püüdis puurida pilguga läbi valge ja virvendava ümbruse, teades, et sellest pole kasu. Ta hakkas aeglaselt edasi kõndima. Sadakonna meetri pärast märkas ta, et on sattunud teeristile, sest ta suutis eraldada valget kirja sinisel taustal: NÕUVERE 1. Kõik muu oli valge. Musta koera kuju oli kadunud, ümbrusse sulanud. Huvitav, kas

ma kujutasin koera ette, mõtles Oliver ja andis endale aru, et küsimus on pigem retooriline. Kui koer järgmine kord ilmub, ajan ta minema.

Ta märkas ehmatusega, et oli millalgi loobunud harja-varrest, selle hajameelselt kuhugi tee äärde poetanud. Ei, peab tagasi minema, otsustas ta ja samas tabas tema pilk kellegi lähenevat kuju.

See keegi oleks nagu tükikeste kaupa tuisust välja vormunud, otsekui hakanuksid mingid tumedad, lumega sobimatud osakesed koonduma ja tervikut moodustama. Kogu tihenes ja kasvas, sellest eraldusid jäsemed ja pea, lõpuks tundus paigale tardunud Oliverile, et tegu on peaaegu kahemeetrise inimesega. Inimene see igatahes oli, suur ja võimas. Tema imposantset kogu võimendas ümber keha mässitud ruuduline vaip, mille otsa tuul lipuna lehvima pani nagu vanal indiaanipealikul. Oliver kissitas silmi. Mõne veniva sekundi jooksul polnud ta kindel, kas näeb õigesti. Aga kui tuisust ilmunud hiiglaslik võõras talle oma pilgu suunas, sai ta aru, et see on neeger. Oih, mõtles Oliver, „neeger“ ei tohi öelda. Samas hingas ta kergendatult, sest polnudki midagi öelnud. Võõra pilk oli sõbralik ja ta ter- vitas Oliveri paari meetri kauguselt. Sulaselges Ameerika inglise keeles.

„Tere seal!“

„Tere!“

„Uh, on ikka torm! Kus ma olen?“

„Siin,“ viipas Oliver pöidlaga üle õla, „on Nõuveere.“

„Ah Nõuveer? Seal ongi Nõuveer?“ Oliver kartis, et mustanahaline võõras võib teda valesti mõista, ja tahtis hakata selgitusi jagama, kuid hiiglane katkestas teda.

„Nojah. Ma lähen teises suunas. Sinna.“ Mees näitas otse ette, naaberküla poole. „Tänu!“

Mees libises tuisukardina taha, tema keha moodustanud osakesed hakkasid hajuma, aga hajumise piiril pööras

hiiglane ümber, vaatas korraaks Oliveri ja küsis: „Kas sa tahaksid midagi?“

„Vabandust?“

„Kas sa tahaksid midagi?“

Korraaks tundus Oliverile, et sõbralikust hoiakust hoolimata tahab mustanahaline võõras temaga tüli norida. Aga sedavõrd, kui ta inglise keele nüansse mõistis, polnud see mitte ähvardus, vaid pakkumine.

„Ma ei saa aru.“

„Mis see oleks, mida sa tahaksid?“

Kummaline vestlus sedasi keset lumetormi, jõudis Oliver mõelda, kui korraga kerkis ta silme ette Kaire. Hoopis Kaire oleks võinud siit tuisust ilmuda. Kuid see oli võimatu, seda ta teadis. Imelik, mis sunnib mind isegi lootusetus olukorras lootma?

Pärast gümnaasiumi lõppu kadus Kaire nagu tina tuhka. Mitu aastat hiljem jõudsid Oliveri kõrvu kõlaked, et Kairel oli avanenud võimalus minna oma isa venna juurde Austraaliasse, kus ta asus antropoloogiat õppima. Möödus kümme aastat, Oliver abiellus ja sai poja, viis-kuus aastat hiljem läks ta naisest lahku ning endised klassikaaslased teadsid rääkida, et Kaire oli tutvunud Namiibias välipraktikal ühe ettevõtjaga, sakslasega, kellega ta oli paari aasta pärast keset Amazonase metsi abiellunud.

Viis aastat hiljem kohtus Oliver Kairega klassikokkutulekul. Ta oli olnud valmis nägema päikesest põlenud, maailma tuultes karastunud ja kuivetonud naist, kuid kui kanavarbad silmanurkades välja arvata, polnud Kaire sugugi muutunud. Tema kehahoiak oli sama, seljanõgu kumas läbi pluusi, aeg-ajalt ilmus suunurka vaevuaimatav muie – tõestus omamoodi magnetväljast, mis Kairest kiirgas ja tülikaid elemente otsekui nõiaväel eemal hoidis.

Oliver teadis, et tema ise on muutunud, ta otsustas Kairega juttu teha, elus esimest korda korralikult rääkida.

Pihtida. Kirjeldada talle seda ööd, mil Kaire teda iga-pidi marraskile tõmbas. Ja marraskile jättis. Kirjeldada, kuidas ta voodil vedeles ega suutnud uskuda oma sügavat õnne, milles oli ühtlasi sügavat kurbust. Küsida järele, miks Kaire seda tegi. Kas ta oli Oliveri tundeid aimanud, lugenud? Kas ta jagas neid või vastupidi – tahtis Oliveri kuidagi alandada? Äkki oli ta soovinud kätte maksta poisi jäärapäisuse eest, selle eest, et ta nii kramplikult püüdis oma ihaluse objektiga sarnaneda?

Aga ühenigi nendest küsimustest ta ei jõudnud. Nad rääkisid teineteisele oma elust, oma abikaasast, oma lastest. Mida rohkem Kaire rääkis, seda kaugemale tundus ta Oliverist libisevat. Kaire oli jõudnud käia elu jooksul umbkaudu saja viiekümnes riigis ja Antarktikas pealekauba. Tema elu tundus olevat üksainus seiklus, kuhu polnud mahtunud ühtegi argisemat päeva, ühtegi hallimat hetke. Oliver sai aru, et too öö ei saa ial korduda, tal veab, kui see kunagi veel ülepea jutuks tuleb, kui Kaire seda üleüldse vaevub temaga arutama. Ta võttis julguse kokku ja küsis, kas Kaire jääb kauaks Eestisse.

„Ei,” vastas Kaire, „sõidan ülehomme hommikul Frankfurdi kaudu Kaplinna.”

Oliver pidi pettumuse allaneelamiseks väikse pausi pidama ja selle pausi lõpetuseks ütles Kaire: „Aga ma tulen kahe nädala pärast tagasi. Ema tahab korterit müüa, lubasin tal aidata asju ajada.”

„Kas me võiksime siis kohtuda?” küsis Oliver.

„Jah, ma arvan küll,” vastas Kaire ja naeratas.

Oliver tänas õnne, et istus, sest kui ta oleks seisnud, oleks naeratus ta jalust niitnud. See naeratus ei tundunud üldse kuuluvat Kairele. Kuidas sai selline asi temas peidus olla, kõik need jahedad aastad? Naise nägu muutus korraga teiseks. Nagu oleks ta palunud Oliverilt usaldust. Nagu oleks ta pakkunud lähedust. Nagu oleks naeratus

valgustanud nõrka kohta temas. See muutis nad võrdseks. Kohe, kui naeratus taandus, sai Oliver aru, et sellest saab ta elus sama oluline sündmus kui vahekorrast klassivenna vanemate voodil. Oma naeratusega oli Kaire lasknud tal astuda sammu endale ligemale. Kui kunagi oli Kaire sisenenud temasse, oli ta nüüd lubanud Oliveri korraks endasse. Ja näidanud vahemaad endast. Oma naeratusega paljastas ta tegeliku kauguse.

Kaks päeva hiljem kadus Marshall Airlinesi lennuk Sahara kõrbe kohal radariekraanidelt. Ilm oli veatu. Vrakki ja musta kasti otsiti pool aastat, ühtegi jälge ei leitud. Lennuk oleks justkui õhku haihtunud. Paarisaja reisija seas haihtus ka Kaire. Tema lesk olevat pidanud Windhoekis leinateenistuse, aga Oliveri loomulikult sinna ei kutsutud. Kui Kaire abikaasa olnukski temast teadlik ja palunuks tal hüvastijätutseremoonial osaleda, poleks ta läinud. Kui üks vahekord ja üks naeratus välja arvata, polnud ta kunagi olnud osaline selle imelise naise elus. Suurem osa Kairest jäi varju ja oli mõeldud ainult selleks, et tuletada meelde kaotuse mastaape.

Ta võpatas. Mustanahaline võõras oli pannud oma käe ta randmele.

„Mõistan,“ ütles ta.

Oliveril oli korraga väga külm. Võõra ripsmeid katsid helbed.

„Aga alati on nii,“ ütles ta, „et kui sa midagi tahad, pead midagi vastu andma.“

Oliver noogutas, kuigi ei mõistnud hästi, miks. Kolge noogutas vastu.

„Ja veel,“ ütles ta. Nüüd oli tema toon muutunud, ta hääl oleks otsekui läinud Oliveri pähe. „Kui sa teda näed, siis pea meeles, et tema ei tohi sind näha. Kuuled, jah? Mitte mingil juhul. Kui ta sind näeb, on sinuga kõik!“

3.

Oliver jõudis tagasi hämaras. Ta keetis kannutäie teed lootuses, et külm pole talle liiga teinud. Tagasiteel polnud ta näinud hingelistki. Koer oligi jäänud kadunuks. Oliver lõi kahtlema, kas see kõik, see pikk talvine üksindus siin sõbra majas pole hakanud talle ajudele käima. Ent siis silmas ta lauanurgal vedeleva Robert Johnsoni plaadi ümbrist ja talle meenus, kuidas ta oli hommikul „Cross Road Bluesi“ kuulanud. Meenusid jutud, kuidas loost taheti välja lugeda kinnitust legendile, kuigi mitte miski laulusõnades ei viidanud lepingule kuradiga.

Sellegipoolest pidi Oliver tunnistama, et polnud just tavapärane kohata keset lumist Eestit üht mustanahalist kolget, kes hakkas pealegi juhusliku võõraga mõistujuttu rääkima. Nojah, saatana moodi ei näinud too heasoovliku moega sell kohe kuidagi välja, kuigi kohtumine leidis aset teeristil. Oliver väristas õlgu ja raputas pead. Häh, ma pole ju enam ammugi mingi noor naga. Johnson suri 27-aastaselt nagu Hendrix ja Morrison, ma olen ametlikult keskealine mees, kes peaks aastas korra meestearsti juures käima. Täna võib pidada lihtsalt kummaliseks kokkusattumuseks.

Jah, juhus mängib meiega vägevaid trikke. Lusikaga annab, kulbiga võtab. Välisukse keeras Oliver siiski lukku ja heitis trümoopeeglile päevateki, taibates, kuidas oli püüdnud panna oma liigutusse hooletust. Appike küll, mõtles ta, kelle ees ma siin praegu näitlen?

Hommikul viskas Oliver kohe pärast ärkamist pilgu aknast välja. Tuisk oli lakanud ja tänavaots oli tühi. Puud seisid vaevatult keset täielikku tardumust.

Päev möödus rahulikult, Oliver jõi teed, tegi pika lõunauinaku, vaatas üle mõne enam-vähem valmis meloodia, oskamata neile midagi lisada. Ta läks vara magama. Öösel ärkas ta ehmatusega. Ta oli näinud unes Kairet. Või pigem

oli ta tajunud naise kohalolu nagu palju kordi varemgi. Nad viibisid mingis linnas, naine oli nurga taga, kohe siinsamas nurga taga ja Oliver ootas, et ta hakkaks tema igatsust nootidesse tõlkima, asuks laulma, et ta asuks kohe Oliverile uut meloodiat esitama. Oliver oli valmis jalapealt unest lahkuma, üles ärkama ja öökapilt märkmikku haarama. Ta peaaegu et nägi märkmikku, selleks oleks pidanud ainult ümber pöörama ja unest välja astuma.

Kõigepealt oli vaja ära oodata meloodia. Kuid naine nurga taga ei teinud häält. Oliver teadis, et Kaire seisab peaaegu käeulatuses, näol see imelik muie, mis ta nii kättesaamatuks tegi, aga talle polnud võimalik ligineda, sest Oliver ei suutnud ennast liigutada. Naine vaikis ja Oliver tundis, et kui Kaire häält ei tee, hakkab tal õudne. Tal hakkab õudne, sest ta ei saa naise vaikimisest aru. Ta ei saa aru, miks naine seda teeb, miks ta ei anna mehele enam ühtegi meloodiat, miks mehe pea on tühi, tühjust täis, kõrvulukustavalt vaikne.

Oliver ärkaski vaikuse peale. Ta keetis teed ja jäi hommikut ootama. Avas arvuti, et närvide rahustuseks mõni meloodia üle käia. Avas programmi ja jäi partituuri vahtima. Ta vahtis ja vahtis.

Ta ei osanud noote lugeda.

Oliver vajutas arvuti ärritunult kinni, heitis voodile ja sulges silmad. Mul on vaja keskkonnavahetust, mõtles ta. Aitab sellest kudemisest siin. Mul on vaja lõpuks sellest üle saada. Mul on vaja katkestada surnud ring oma peas, ma pole ometi mingi kinnisideede ori. Kui ma ei liigu siit minema, ei suuda ma lahkuda sissetallatud rajalt.

Ta jäi endalegi märkamatuks magama. Kui ta silmad avas, oli väljas valge. Oliver tõmbas külmkapi ukse lahti ja võttis paar muna. Ta lõi need pannile ja tegi kohvi. Pärast hommikusööki heitis ta harjumuspärase pilgu teeotsale. See oli tühi.

See oli küll tühi, aga silmanurgas seisis miski, mis poleks pidanud seal seisma. Nagu oleks keegi jätnud vikerkestale pikliku näpujälje. Oliveri pilk libises vasakule. Ta nägi naist.

Oliver astus instinktiivselt sammu tagasi. Talle meenus mustanahalise hiiglase hoiatus. „Kui sa teda näed, ei tohi tema sind näha!“ Oliveri peas vasardas küsimus: on see tema? On see tõesti tema? Ei saa ju olla. Kuigi on tema moodi küll. Õnneks – või õnnetuseks? – seisis naine küljega Oliveri poole, tema pilk tundus olevat suunatud tänavale, nagu uuriks ta kaugust. Ta puuris pilguga naise selga, et leida unustamatut nõgu, kuid naise keha kattis pikk talvemantel, mis tundus külmast jäik.

Kas see on tema? Aga kuidas see saab tema olla? Ta ju suri. Keegi ei pääsenud. Oota, aga kedagi ei leitud. Ei leitud ühtegi jälge, ei ühtegi rusutükikest. Neil polnud midagi matta. Lennuk oleks justkui lihtsalt lahkunud, liikunud mõnda paralleelreaalsusse. Kuigi ma ei usu, ma ei usu selliseid udujutte, kinnitas Oliver endale, klammerdues pilguga naisesse. Naine kandis imelikku tuttmütsi, mis oleks sobinud pigem päkapikule kui elegantsele Kairele. Aga siiski. Tema profiil on nii tuttav, painavalt, valusalt tuttav. Aga isegi kui see on tema, ei saa ta ju heast peast siia ilmuda. Kui selguks, et ta on elus, siis ... Nii, kuhu ta nüüd läheb? Kuhu?

Naine oli hakanud kõndima. Oliver libistas ennast teise akna juurde. Ma kaotan ta kohe silmist, vasardas ta peas, kohe kaob ta mu vaateväljast! Oliver avas vaikselt toaukse ja libistas ennast kööki, mille aknast nägi pisut kaugemale. Naine oli nüüd tema poole peaaegu seljaga. Korraga jäi ta ühe maja ees seisma. Kunagise majakavahi maja. Juba mitu aastat täiesti tühi, müügis. Miks ta sinna läheb, mis ta sealt otsib? Naine pistis käe taskusse. Mis, kas tal on võtmed? Igatahes uksest ta sisse läks. Oliver ajas ennast

sirgu. Mis nüüd siis? Mida nüüd teha? Tuleks uurida, kes see selline on. Kas tõesti Kaire? Kui on Kaire, siis ... siis ... Oliver turtsatas ja ehmatas samas oma hääle peale. Tema kurgust paiskunud heli kõlas ebaloomulikult. Oliveri tabas hirm, et naine võis tema häält kuulda. Ta märkas lauanurgal oma mobiili ja lülitas selle välja. Muud ma praegu ei oska kui vakka olla, olla võimalikult vaikselt, mõtles ta.

Oliver võttis köögitoolil istet, heites aeg-ajalt pilke maja poole. Nii, oota, mõtles ta. Mõtleme nüüd kõik läbi.

Sa lähed liiale, sa lähed liiale, ütles ta endale. Keskendu, keskendu millelegi muule, keskendu tööle. Mõte noodikirja põrnitsemisest tundus korraga vastuvõetamatu. Toanurgas konutav süntesaator läikis nagu süda. Pean ootama, mõtles ta, pean ootama. Ta võttis sussid jalast ja kõndis mööda tuba edasi-tagasi. Aeg-ajalt heitis ta voodile, püüdes võimalikult vähe häält tekitada. Tualetis jättis ta vee tõmbamata.

Minutid venisid, metsast ja merelt imbus hämarus. Oliver ootas, et majas süüdataks tuli. Süüdatigi. Ta nägi naisekuju akna taga vilksamas. Mis siis, kui see on tõesti tema ja mul avanebki võimalus teda näha? Ma ei saa seda võimalust kasutamata jätta, ega ju? Olgu risk kui suur tahes. Näha teda veel üks kord naeratamas ...

Oliver tundis, kuidas tagumik istumisest valusaks jääb. Ta tõusis ja hakkas uuesti kõndima. Huvitav, kas sammulugeja oleks minuga rahul, mõtles ta hajameelselt. Ta ootas tunde, kuid tuli ei kustunud. Korraga sai Oliver aru, et ta kõigub. Ta heitis voodile ja uinus.

Hommikul ärganud, ei suutnud ta tuvastada maja juures mingitki liikumist. Ta võttis kokku kogu vaimujõu ja püüdis tegelda tööga. Ta ei suutnud taastada noodilugemise võimet, ajast oleks nagu eemaldatud oluline tükike ja kiirkulleriga teisele mandrile saadetud. Oliver otsustas pooltoored meloodiad plaadifirmale ära saata.

Ta jäi kannatamatult vastust ootama, kuigi teadis, et selle saabumine võib aega võtta ja vastus ei pruugi tulla kõige julgustavam. Jälle ootas ta õhtut, ootas hämaruse laskumist, kuigi pidi endalt küsima, kui kaua ta sellise rütmiga, sellise loogikaga vastu peaks ja kuhu see kõik välja võiks viia.

Õhtul ei süttinud majakavahi majas enam tuld. Oliver ootas tunni, ootas paar, plaadifirmalt tuli vastus, et ta on õigel teel, ent väheke tuleks ühe laulu refrääniosa arendada ja teine lugu on kohe selgelt tooriku faasis, võtku nüüd rahulikult. Ta sulges kärsitult arvuti, kustutas kõik tuled ja jäi köögiakna taha valvele, ent maja oli mattunud otsekui aastatepikkusesse pimedusse.

Järgmisel hommikul, ärganuna nurga tagant imbunud kohutava vaikuse peale, otsustas Oliver maja juurde minna. Mis see ikka olla saab, kinnitas ta endale, püüdes mitte mõelda mustanahalisele hiiglasele ja ehmatades aja peale – talle tundus korra, et oli juba aastaid viibinud tolle teeristil kohatud võõra mõju all. Ta otsustas võluvõimust vabaneda. Pealegi polnud niigi õieti aru saada, mida see tüüp talle seal tuisus jauras. Kes ta üldse oli? Mõni hullunud pagulane? Kurat neid teab.

Oliver teadis, et ta polnud kaugeltki mingi Robert Johnson, tal polnud midagi vaja, ta ei tahtnud midagi müüa ega osta, ta ei pidanud oma muusikalise ande nimel tegema kuradiga lepingut, sest anne oli koos temaga sündinud, jumala kingitust ei pea kuradilt ostma. Rääkimata sellest, et see pikk ja paks tobujuss polnud mingi kurat. Oliver polnud temalt midagi palunud, seega ei saanud teine temalt ka midagi ära võtta.

Oliver libistas end uksest välja, külma haaras ta oma embusse ja tiris teda juustest. Ta hakkas kärmesti kõndima, püüdes võimalikult vähe häält teha, olgugi et lumi jalataldade all teravalt krudises. Majakavahi värav oli

irvakil. Valge puitlaudis tekitas mulje, nagu oleks maja seestpoolt külmunud. Oliver lipsas aeda ja ligines majale. Pagan, äkki pööraks ümber, mõtles ta korraga.

Aga õuel polnud näha ühtegi jälge, ta kõndis puhtal lumevaibal. Oota, ütles Oliver endale, sel juhul pole ju asjad sugugi paremini, sel juhul ma lihtsalt nägin viirastusi. Ta kiikas veranda akendest sisse. Linikuga kaetud laual tuhmrohelises vaasis norutasid kuivanud lilled. Oliver hiilis edasi. Ta jõudis ukseni. Käsi liikus iseenesest lingile ja surus selle alla. Uks vajus vaikselt irvakile.

No nii, mõtles Oliver. No nii. Mis siis, kui sellel kummalisel neegril – noh, mustanahalisel mehel – oli õigus? Mis siis, kui Kaire tuleb kohe uksele? Kui ma nüüd kohe ümber ei pööra, siis ta tuleb ja näeb mind!

Järgmisel hommikul oli Oliver tagasi. Uks oli endiselt irvakil. Kui keegi siin sees oleks, lükanuks ta ukse kinni, on ju, ütles Oliver endale ja astus sisse. Ta polnud selles majas kunagi käinud. Lühikese esiku otsast paistis vana köögipliit. Raua! seisis helesinine emailpott, poti küljel nukrutses üksik punane roos. Siibri küljes rippus kastrul. Oliver kõndis köögist elutuppa – riiulitel konutasid lapsepõlvest tuttavad raamatud ja piki ovaalse laua pinda jooksid praod, mis meenutasid kuivanud jõgede sänge. Oliver jäi nõutult keset tuba seisma. Ta polnud küll asjatundja, aga siin polnud aeg juba aastaid liikunud. Ma pean linna tagasi minema, mõtles Oliver. Siin talvitumine polnud siiski hea idee. Marrastused siin ei parane. Ei parane linnas, ei parane siin. Korraga Oliver teadis, et vaikus oli täielik, kõik meloodiad olid temast lahkunud, keegi oli need kaasa viinud.

Põrand tema selja taga nagises. Oliver pööras ennast ümber, kuigi miski temas püüdis seda takistada. Enne kui korraaks kõik ühtlaselt valgeks löi, enne

kui ta alustas langemist, nägi ta jälle sedasama naer-
ratust. Naeratus hõljus ta silmade ees nagu alles eile,
nagu alles äsja, nagu ilmunuks see nurga tagant. Jah,
sekundi mürdosaks suutis Oliver olla oma elus lõpuks
üdini õnnelik.